

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 10.09.1976, sp. zn. 5 Cz 15/76, ECLI:CZ:NS:1976:5.CZ.15.1976.1

Číslo: 39/1979

Právní věta: Osobní automobil nelze považovat za obvyklý dopravní prostředek používaný pracovníkem k cestě do práce a zpět, avšak nelze vyloučit odpovědnost organizace ve smyslu ustanovení § 204 odst. 2 zák. práce za škodu vzniklou na osobním automobilu, který pracovník umístil v objektu organizace při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě, které organizace k tomu určila, nebo na místě, na němž se takové dopravní prostředky obvykle umísťují.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 10.09.1976

Spisová značka: 5 Cz 15/76

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Náhrada škody v pracovním právu

Předpisy: 65/1965 Sb. § 145
§ 204 145/1965 Sb. § 6

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39/1979 sb. rozh.

Osobní automobil nelze považovat za obvyklý dopravní prostředek používaný pracovníkem k cestě do práce a zpět, avšak nelze vyloučit odpovědnost organizace ve smyslu ustanovení § 204 odst. 2 zák. práce za škodu vzniklou na osobním automobilu, který pracovník umístil v objektu organizace při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě, které organizace k tomu určila, nebo na místě, na němž se takové dopravní prostředky obvykle umísťují.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 10. 9. 1976, [5 Cz 15/76](#))

Žalobce se domáhal vůči žalované organizaci náhrady škody v částce 6460 Kčs. Škoda mu vznikla 15. 9. 1972 tím, že mu byl odcizen jeho osobní automobil zn. Škoda 1000 MB z nehlídaného parkoviště, které organizace zřídila na pozemku v její správě a označila je dopravní značkou užívanou pro parkoviště.

Žalovaná organizace v řízení uvedla, že je ochotna nahradit žalobci škodu do částky 1000 Kčs; ve zbytku navrhla zamítnutí žaloby z toho důvodu, že k odcizení vozidla došlo z nehlídaného parkoviště.

Okresní soud v Litoměřicích žalobě vyhověl v celém rozsahu s odůvodněním, že osobní automobil je v současné době obvyklým dopravním prostředkem k cestě do zaměstnání. Pokud žalovaná organizace zřídila parkoviště pro svá vozidla a pro vozidla svých pracovníků, odpovídá za vzniklou škodu bez ohledu na to, zda parkoviště bylo hlídané či nikoliv.

K odvolání žalované organizace krajský soud v Ústí nad Labem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu v celém rozsahu zamítl. Vycházel z názoru, že osobní automobil není obvyklým dopravním prostředkem používaným do zaměstnání a zpět.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Pro posouzení opodstatněnosti nároku žalobce vůči žalované organizaci je třeba vycházet z ustanovení § 145 zák. práce v souvislosti s ustanovením § 204 odst. 1 a 2 zák. práce. Podle ustanovení § 145 zák. práce je organizace povinna zajistit bezpečnou úschovu svršků a osobních předmětů, které pracovníci obvykle nosí do práce, jakož i obvyklých dopravních prostředků pracovníků, pokud jich používají k cestě do práce a zpět.

Co lze považovat za obvyklé dopravní prostředky používané pracovníky k cestě do práce a zpět a zda mezi ně patří též osobní automobily, zákoník práce ve svých ustanoveních výslovně neřeší. Důvodová zpráva k zákoníku práce (k zákonu č. 60/1965 Sb.) pouze uváděla, že obvyklými dopravními prostředky používanými do práce a zpět jsou zejména jízdní kola a motocykly a pro osoby se změněnou pracovní schopností také ruční i motorové tříkolky, zatímco auta pracovníků nelze dosud za tyto obvyklé dopravní prostředky považovat.

Při časovém odstupu, který uplynul od vydání zákoníku práce, je třeba posoudit, zda závěr vyslovený v uvedené důvodové zprávě odpovídá i v současných podmínkách stupni rozvoje dopravy s přihlédnutím k zájmům pracovníků a celé společnosti. Ze slovního znění ustanovení § 145 a § 204 odst. 1 a odst. 2, věta první, zák. práce vyplývá, že otázku, co je obvyklý dopravní prostředek, je třeba posuzovat z objektivního hlediska a nikoliv z toho hlediska, zda jde o dopravní prostředek obvyklý u jednotlivého pracovníka. I když došlo ke značnému vzrůstu počtu osobních automobilů i počtu zaměstnaných osob, které používají tohoto dopravního prostředku při cestě do práce a zpět, nenabýly osobní automobily k tomuto účelu používané dosud převažujícího významu ve srovnání s celkovým počtem zaměstnaných osob, které se do práce i zpět dopravují jiným způsobem, především tedy veřejnými dopravními prostředky. Rozšiřování veřejné dopravní sítě sloužící k zajištění dopravy pracovníků do zaměstnání a zřizování zvláštních dopravních linek k některým podnikům, závodům nebo provozovnám směřuje k tomu, aby byla zajištěna doprava pracujících především hromadnými dopravními prostředky. K tomu přistupují i některé další celospolečenské zájmy, sledující např. úspory pohonných hmot, zabezpečení plynulosti silničního provozu i ochranu životního prostředí.

Je tedy namístě závěr, že osobní automobil není dosud obvyklým dopravním prostředkem používaným k cestě pracovníka do práce a zpět.

Zbývá proto posoudit, jaké důsledky vyplývají pro organizace i jejich pracovníky z toho, že některé organizace v rámci soustavného prohlubování péče o pracující umožňují parkování osobních automobilů používaných některými pracovníky k cestě do práce v prostorách organizace a na vybudovaných nebo pro organizaci vyhrazených parkovištích.

Ustanovení § 204 odst. 1 zák. práce upravuje odpovědnost organizace, u níž je pracovník v pracovním poměru, za škodu na odložených věcech uvedených v ustanovení § 145 zák. práce, tj. na svrčcích a osobních předmětech, které pracovníci obvykle nosí do práce, a na obvyklých dopravních prostředcích, pokud jich pracovníci používají k cestě do práce a zpět. Předpokladem odpovědnosti je to, že pracovník tyto věci odložil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se tyto věci obvykle ukládají.

I když tedy nelze osobní automobil považovat, jak již bylo vysvětleno, za obvyklý dopravní prostředek používaný k cestě do práce a zpět, nelze tu vyloučit odpovědnost organizace za škodu vzniklou za splnění podmínek uvedených v ustanovení § 204 odst. 2 zák. práce na osobním automobilu, který pracovník umístil v této organizaci při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě, jež k tomu organizace určila, nebo na místě, kam se obvykle umísťují.

Rozsah odpovědnosti organizace za vzniklou škodu podle ustanovení § 204 odst. 2 zák. práce je však různý. V případech, kdy škoda na věci byla způsobena jiným pracovníkem organizace nebo převzala-li organizace věc do zvláštní úschovy, hradí organizace škodu bez omezení. Za zvláštní úschovu osobního automobilu by bylo možné považovat jeho zaparkování na hlídaném parkovišti, které k tomu účelu organizace zřídila. V případech, že organizace umožnila svým pracovníkům zaparkování osobních automobilů používaných při cestě do zaměstnání a zpět v organizaci na nehlídaném určeném místě nebo na vybudovaném parkovišti, odpovídá za splnění podmínek uvedených v ustanovení § 204 odst. 2, věta první, zák. práce jen do částky 1000 Kčs. Jinak není dána odpovědnost organizace ve smyslu ustanovení § 204 zák. práce vůbec.

V projednávané věci bylo proto třeba především provést důkazy k objasnění okolností, zda osobní automobil žalobce byl odcizen z místa v objektu organizace, na němž byly automobily obvykle zaparkovány, nebo z parkoviště zřízeného organizací pro parkování osobních automobilů těch pracovníků, kteří používají aut při cestě do zaměstnání a zpět, či zda byl automobil odcizen z parkoviště zřízeného organizací nebo na veřejném parkovišti, které je mimo objekt organizace. Bylo třeba zjistit polohu místa, kde automobil byl zaparkován, kým, kdy a na kterém pozemku bylo toto místo vyhrazeno k parkování automobilů, zda bylo toto místo opatřeno dopravní značkou umístěnou na základě rozhodnutí příslušného orgánu, případně i další rozhodné

Takto však soudy obou stupňů v projednávané věci nepostupovaly.

Teprve po doplnění skutkových zjištění v uvedeném směru bude možno posoudit, zda a v jakém rozsahu žalovaná organizace za vzniklou škodu odpovídá. Pokud soud dospěje k závěru, že je dána alespoň omezená odpovědnost za škodu do výše 1000 Kčs, bude třeba provést potřebné důkazy i ke zjištění výše skutečné škody. Došlo-li při odcizení nebo poškození osobního automobilu i ke ztrátě nebo k poškození věcí uložených v automobilu, je třeba do skutečné škody zahrnout z těchto věcí jen škodu na věcech, které tvořili příslušenství osobního automobilu.

V důsledku neúplného zjištění skutkového stavu věci byl tedy rozhodnutím soudů obou stupňů porušen zákon v ustanoveních § 6 a § 120 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 145 a § 204 odst. 1 a 2 zák. práce.